

Yugoslavya ile yapılan adli, medeni ve ticari münasebata dair mukavelenamenin tasdiki hakkında kanun

Kanun №: 2874

Kabul tarihi: 25/12/1935

Madde 1 — Adli, medeni ve ticari hususlarda karşılıklı münasebata dair Yugoslavya Kırallığı Hükûmeti ile, Ankarada 3 Temmuz 1934 tarihinde imza edilmiş olan mukavelename kabul ve tasdik olunmuştur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun icrasına Adliye ve Hariciye Vekilleri memurdur.

2/1/1936

Türkiye Cümhuriyeti ile Yugoslavya Kırallığı arasında adli, medeni ve ticari hususlarda karşılıklı münasebata dair mukavelename

Türkiye Cümhuriyeti

ve

Yugoslavya Kırallığı;

Yugoslavyada Türk vatandaşlarının ve Türkiyede Yugoslav vatandaşlarının medeni ve ticari hususatta adli himayelerile iki memleket makamı adliyesinin yekdiğerine ibraz etmeleri mukatazi mütekabil muaveneti tanzim etmek arzusu ile hareket eden Türkiye Cümhuriyeti ve Yugoslavya Kırallığı bu babda bir mukavele akdine karar vermişler ve murahhasları olarak,

Türkiye Reiscümhuru Hazretleri.

Hariciye Vekâleti Kâtibi Umumisi, Büyük Elçi Mene-menli Numan Beyefendiyi;

Haşmetlû Yugoslavya Kırallı Hazretleri:

Türkiyede Yugoslav Kırallı fevkalâde murahhası Orta Elçi Dr. Müsyü Miroslav Yankoviçi; tayin etmişler ve müşarileyhim bu babdaki salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğ ile usul ve kaidesine muvafık bularak atideki hükümleri kararlaştırmışlardır:

BİRİNCİ FASIL

Adli himaye

MADDE — 1

1 - Âkit Devletlerden her birinin tebaası, diğèrinin arazisinde şahıslarının ve mallarının kanunî ve adli himayesi hususunda mahallî tebaa gibi muamele göreceklerdir.

2 - Bu hususta mehakime serbestçe müracaat edecekler ve mahallî tebaanın tâbi olduğu şerait ve eşkâl dahilinde dava eyleyebileceklerdir.

MADDE — 2

1 - Âkid Devletlerden biri tebaasından olupta, bu Devletlerden biri dahilinde ikametgâhı bulunan ve diğèr Devlet mehakimi huzurunda müddei veya dahil fiddava olanlardan gerek ecnebi sıfatları dolayısıyla, gerek memleket dahilinde ikametgâhı veya meskeni bulunması dolayısıyla, her ne nam ile olursa olsun, hiç bir kefalet veya teminat akçesi talep edilmeyecektir.

2 - Aynı kaide masarifi muhakemeyi teminen müddei veya dahil fiddava olanlardan talep edilen tediyat hakkında da caridir.

MADDE — 3

1 - Gerek ikinci madde ve gerek davanın ikame olunduğu memleket kanunları mucibince kefalet, teminat akçesi veya

masarifi muhakeme tediyesinden muaf olan müddei veya dahil fiddava aleyhine Âkid Devletlerden birinin arazisi dahilinde sadır olan masarifi muhakeme tediyesine mahkûmiyet kararı diğèr Devletin salâhiyettar makamı tarafından meccanen lâzımüttenfiz olacaktır.

2 - Taleb; diplomasi tarikile yapılacaktır.

3 - Masarifi muhakeme miktarını sonradan tesbit eden adli kararlar hakkında aynı kaide tatbik olunur.

MADDE — 4

1 - Mahkûm olan tarafın bilâhara yapacağı müracaat müstesna olmak üzere, 3 üncü maddede mezkûr masarife müteallik kararlar, tarafeyn istima olunmadan, icranın takib olunduğu memleketin kanunlarına tevfikân lâzımüttenfiz itibar olunacaktır.

2 - Temyiz talebi hakkında ittihazı karara salâhiyettar olan makam:

a) Mahkûmiyet kararının, sadır olduğu memleket kavanini mucibince, kaziyei muhkeme halini iktisab edip etmediğini,

b) Kararın fıkrai hükmiyesine, kendisinden talep vaki olan Devletin lisanında veyahut Fransızca muharrer olup talep eden Devletin diplomasi veya konsolosluk memuru yahut talep eden veya kendisinden talep vaki olan Devletin muhallef bir tercümanı tarafından aslına mutabakatı tasdik edilmiş bir tercümenin merbut olup olmadığını, tetkik ile iktifa eyleyecektir.

3 - İkinci fıkranın (a) kısmında mevzu şartın ifası için, talep eden Devletin salâhiyettar makamının, kararın kaziyei muhkeme halini iktisab eylediğini mübeyyin bir beyannamesi kâfi gelecektir. İşbu makamın salâhiyeti, mezkûr Devletin adli idaresinin en yüksek memuru tarafından tasdik edilecektir. Mevzu bahis beyanname ve tasdikname ikinci fıkranın (b) kısmında mezkûr kaideye tevfikân tercüme edilmelidir.

4 - Alâkadar tarafça aynı zamanda talep edilmesi şartile, ikinci fıkranın (b) kısmında mezkûr beyan, tercüme ve tasdik harçlarının miktarını tenfiz talebi hakkında ittihazı karara salâhiyettar olan makam tesbit edecektir. Bu harçlar dava masrafları olarak telâkki olunacaktır.

MADDE — 5

Âkid Devletlerden birinin tebaası, diğèr Devletin arazisi üzerinde, tebaai mahalliye ile aynı şerait dahilinde meccanî müzaheret adliyeden müstefid olacaklardır.

MADDE — 6

1 - Fakrûhal vesikası, müstedinin mutad meskeni makamı tarafından, veya böyle bir mesken mevcut olmadığı takdirde, halen meskeni olan mahal makamı tarafından ita edilmelidir.

2 - Müstedi, meccanî müzaheret talebinin yapıldığı memlekette ikamet etmiyorsa fakrûhal vesikası, ibraz edileceği memleketin bir siyasî veya konsolosluk memuru tarafından meccanen tasdik edilecektir.

3 - Müstedi, Âkid Devletlerden birinin arazisi dahilinde ikamet eylemediği takdirde, mensub bulunduğu Devletin salâhiyettar siyasî veya konsolosluk memuru tarafından muteber bir vesika kifayet edecektir.

MADDE — 7

1 - Müstedi, meccanî müzaheret adliye telebinin yapıldığı memleket dahilinde ikamet eylediği takdirde, fakrûhal vesikası vermeğe salâhiyettar olan makam, müstedinin mensub olduğu memleket makamından vaziyeti maliyesi hakkında lâzım gelen malûmatı alabilecektir.

2 - Meccanî müzaheretî adliye talebi hakkında karar itti-hazile mükellef olan makam, salâhiyeti dairesinde, kendisine verilen vesaik ve malûmatın doğruluğunu kontrol etmek ve kâfi derecede tenevvür için, mütemmim malûmat istihsal eylemek hakkını muhafaza eder.

MADDE — 8

Âkid Devletlerden birinin salâhiyettar makamı tarafından müzaheretî adliyeden müstefid edilen taraf, bu müzaheretten aynı davaya müteallik olarak diğer Devletin makamâtı adliyesi huzurunda, işbu mukavelename ahkâmına tevfikân yapılan bilûmum usule müteallik muamelâtta da müstefid olacaktır.

FASIL: 2

Makamâtı adliyenin karşılıklı müzaheretî

MADDE — 9

1 - Medenî ve ticarî hususatta, Âkid Devletlerden birinin adli makamâtından sadır olup diğer Devletin arazisi dahilinde mukim eşhasa aid bulunan evrakın tebliği, diploması tarikile yapılacaktır. İrsal edilen varakanın sadır olduğu makam, tarafeyn isim ve sıfatlarını, muhatabın adresini, mevzuubahis varakanın mahiyetini mübeyyin olan talebname, kendisinden talep vaki olan Devletin lisanında veya Fransızca yazılmış olacaktır.

2 - Kendisine talebname irsal edilen makam, tebliğ keyfiyetini müsbit veya tebliğe mâni olan hadiseyi mübeyyin vesikayı aynı tarikle gönderecektir. Mahal itibarile ademi salâhiyet halinde mezkûr makam talebnameyi resen salâhiyettar makama gönderecektir.

MADDE — 10

1 - Tebliğ, kendisinden talep vaki olan Devletin salâhiyettar makamı tarafından icra edilecektir. İkinci fıkrada mezkûr ahval hariç olmak üzere, işbu makam, muhatab tebellûğa hazır olduğunu beyan ettiği takdirde, tebliği varakanın kendisine tevdiî suretinde icra ile iktifa edebilecektir.

2 - Taleb eden makamın müracaatı üzerine, tebliğ, kendisinden talep vaki olan makam tarafından, gerek bu kabil tebligat için mer'î dahilî mevzuatına tevfikân gerek, kendi kanunlarına münafi olmamak şartile, bir şekli mahsusta icra edilebilecektir.

MADDE — 11

Tebliğin icra edilmiş olduğu, gerek muhatabın tarihli ve musaddak bir makbuzu, gerek kendisinden talep vaki olan Devlet tarafından tanzim edilip tebliğ keyfiyetinin şekli ve tarihini mübeyyin bir şahadetnamesi ile isbat edilecektir.

MADDE — 12

1 - Medenî ve ticarî hususatta Âkid Devletlerden birinin adli makamı kendi mevzuatına tevfikân diğer Devlet salâhiyettar makamına istinabe tarikile müracaat ederek bu makamdan, havzai kazası dahilinde gerek bir tahkik muamelesinin ve gerek diğer adli muamelelerin icrasını talep edebilecektir.

2 - İstinabe varakası, diploması tarikile gönderilecektir. İşbu varaka kendisinden talep vaki olan Devletin lisanında veya Fransızca yazılıp talep eden Devletin bir siyasî veya konsolosluk memuru tarafından yahut talep eden veya kendisinden talep vaki olan Devletin muhalef bir tercümanı tarafından aslına mutabakatı tasdik edilmiş bir tercüme raptedilecektir.

Mahal itibarile ademi salâhiyet halinde, istinabe varakası kendisine gönderilen makam, bunu doğrudan doğruya salâhiyettar makama gönderecek ve keyfiyeti istinabe varakasını gönderen makama bildirecektir.

MADDE — 13

1 - İstinabenin gönderildiği adli makam, istinabenin icrası için, kendi memleketi makamâtının istinabelerin icrasında tatbik ettiği aynı müeyyideleri kullanmağa mecbur olacaktır. Dava halinde bulunan tarafeynin şahsen icabet etmesi matlûb olduğu zaman bu müeyyidelerin tatbiki mecburî olmayacaktır.

2 - Takib edilecek usule gelince; kendisinden talep vaki olan makam istinabenin icrasında kendi memleketinin kanunlarını tatbik edecektir. Maamafih, talep eden Devletin, hususî bir şekil tatbikini istihdaf eden arzusu, bu şekil, kendisinden talep vaki olan Devletin kanunlarına mugayir olmamak şartile, is'af edilecektir.

3 - Alâkadar tarafın hazır bulunabilmesi için, istinabenin icra edileceği tarih ve mahal, arzu ettiği takdirde, talep eden makama bildirilecektir.

MADDE — 14

Şayed Âkid bir Devlet, arazisi üzerinde vuku bulacak bir tebliğ veya bir istinabe icrasını, hukuku hükümransine, emniyetine veya intizamı ammeye hâlel getirecek mahiyette bulursa, bu tebliğin veya istinabenin icrasını reddedebilir. Bundan maada, bir istinabenin icrası, evrakın mevsubiyeti tebeyyün etmediği, veya kendisinden talep vaki olan Devletin arazisinde bu istinabenin icrası kuvvei adliyenin salâhiyeti dahilinde bulunmadığı takdirde de reddedilebilir.

MADDE — 15

1 - Tebligat ve istinabe icrası her hangi bir mahiyette hiç bir masraf veya resim tediyesine mahal vermiyecektir.

2 - Maamafih, kendisinden talep vaki olan Devlet şahidlere veya ehli hibreye verilen tazminatın ve şehidlerin tav'an isbatı vücud etmemeleri halinde icab eden memur müdahalesi masraflarının, veyahut evrakı adliye tebligatının veya istinabe varakalarının bir şekli mahsusta icrasından mütevellid masrafların talep eden Devletten iadesini istemek hakkını haiz olacaktır.

MADDE — 16

1 - Âkid Devletlerin her birinin, diğer Devletin arazisinde bulunan tebaasına doğrudan doğruya ve kuvvei cebriye istimal etmeden; siyasî veya konsolosluk memurları vasıtasile tebligat icrasına hakkı vardır.

2 - İstinabe icrası için de aynı ahkâm muteberdir.

3 - İşbu maddenin tatbikinde müşkülât zuhur ettiği takdirde mukavelenin 9 uncu ve 12 nci maddeleri mucibince hareket edilecektir.

MADDE — 17

Bu mukavele tasdik edilecek ve tasdiknameler mümkün olan en kısa müddet zarfında Belgradta teati edilecektir.

MADDE — 18

Bu mukavele hükümleri tasdiknamelerin teatisi tarihinden üç ay sonra icra mevkiine konacak ve bu tarihten itibaren altı sene mer'iyette kalacaktır. Mezkûr tarihin hitamından altı ay evvel Âkidlerden biri hükmüne nihayet vereceğini diğerine tebliğ etmediği takdirde Âkidlerden biri tarafından feshedildiği tarihten itibaren altı ayın hitamına kadar mer'iyette kalacaktır. Bu ifadeleri tasdikân murahhaslar bu mukaveleyi imza etmişler ve mühürlemişlerdir.

Ankarada üç temmuz bin dokuz yüz otuz dörtte iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

M. Numan

M. Yankoviç